

Comit'ia Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatoriului (Lă-
vășutoza), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se vor
primi decât numai de la corespon-
denti regulari ai „Fed. ratiunii.“
Articlii tramiei si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Mercuri-a, Vineri-a si Domnec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 8 fl. v.
Pre șase lune . . . 6 „ „
Pre anulu întregu . 12 „ „
Pentru Romanii a:
prez. întregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 luna 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In loculu desobieu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 1/13. nov., 1872.

Deputatii d'in camer'a Ungariei desbatu in
sectiuni a sup'ra proiectului de lege pentru orga-
nisatiunea orasielor Buda-Pest'a. Numai sectiunea
a IX. a finitu lucrarea, cele-lalte au inaintatu
mai multu sau mai pucinu, dar pre sambet'a viito-
ria, d'ua prossimei sedintie publice, tote voru fi
gat'a cu lucrările si proiectulu trecut prin secti-
uni se va pot' pune la ordinea d'illei intr'un'a
d'in sedintiele d'in septaman'a viitoria. Sect. IX.
in care se afla si Deacu, au primitu proiectulu asiá
precum l'a facutu ministeriulu, in doue sectiuni s'a
respinsu, éra intr'altele s'a modificatu. Insu-si mi-
nistrulu de interne D. Tóth. autoru allu proieci-
tului, au primitu modificatiunea Dlu dep. Schwarz,
propusa in sect. VII. cá virilistii cei 1200. s'alega
sf d'in sinulu loru pre cei 200 reprezentanti. Una
mica concessiune acest'a facuta principiului demo-
craticu relativu la dreptulu electoralu. D. Tóth este
nefericitu cu tote proiectele salle de lege, asiá fu-
sesse in sesiunea tr. cu legea elect. asiá inca si
mai nefericitu cu legea de incompatibilitate, de
care, dupa ce s'a cetitu §-lu cá toti functionarii potu
fi alessi deputati afara numai de bietii conceptisti,
toti deputatii fara osebite de partita au eruptu in
risete omerice. Acestu ministru care escelle prin
tendintie reactionarie si intrece pre toti collegii s'ei
in pornirea silita spre centralisatiune, se pare cá
nu va érná in scaunulu ministeriale, ursit'a trebue
s'el' lu ajungá currendu, de nu la discussiunea proieci-
tului acum presentatu, apoi negressitu la cellu mai
de aproape ce va avé nenorocirea d'a lu presentá.
De altmintrea de la întregu ministeriulu actuale
constitutiunali, pre cari, in locu d'a le desvoltá sau
ellu pucinu a le lassá intacte, le totu forfecá si
restringe pre d'i ce tiene stapanirea lui Lonyai et
consortes.

Deputatiunea regnicolare a Croatiloru au ga-
tatu lucrurile salle relativu la revisiunea pactului
croato-ungurescu d'in 1868. si memorandumu, in
care s'a formulatu dorintiele Croatiloru s'a commu-
nicatu deputatiunii regnic. ungueresci. Diariiele
magiare sunt necagite a sup'ra impertinentiei, —
cum d'iau elle — a Croatiloru d'a pretinde auto-
nomia si independintia aproape deplina, incrimina-
nandu-i cá ar' avé tendintie separatistice tindiendu
a pune fundamentulu unui regatu allu slaviloru
meridionali si apusenii, allu carui-a punctu de
crystalisatiune are s'el' fia regnulu triunitu allu
Croatiei. Vechie si precunoscutu descantece ungu-
resci, de câte ori vreu magiarii a se oppune drep-
teloru pretensiuni de dreptu si dreptate a nati-
niloru d'in regatulu Ungariei, pururea separatismu-
mulu, gravitatiunea in coce sau incolo, etc. este
callulu loru cellu de bataia, — acestea tote inse
nu li voru folosí chiaru nemica, ci voru trebul in
fine bucarosu de sila s'el' se d'ea dupa p'eu si s'el'
implinesca dreptele pretensiuni. Croatii voru revi-
siunea pactului relativu la mai mare autonomia
pentru guvernulu terrei loru, modificatiunea legii
anteriori prin care li-se marginiá dreptulu d'a votá
recrutii (fecorii la oste), deplina autonomia finan-
ciaria, ne mai avendu a primí umiltoriele pausiale
de la Ungaria, neci a da Ungariei nemica a-fara
de partea de quota ce are s'el' d'ea pentru afface-
rile communi, in fine, numirea banului de a drep-
tulu prin domnitoriulu, fara contrasemnarea minis-
trulu-presiedinte allu Ungariei. Este adevratu cá
prin acordarea acestoru puncte Croati'a devine cu
totulu autonoma si numai in uniune personale cu
Ungaria, dar' ei si voru fi trassu sama si voru fi
scíindu pentru ce pretindu acesta positiune si Un-
garii nu pot' refusá, decâtu numai prin fortia,
accordarea acestoru postulate. Singuru punctulu
relativu la numirea banului nu ni-sé pare a fi
correctu, pentru cá nu este constitutiunale, croatii
avendu ministerulu loru, de sf' fora portofoliu, dar'
membru allu consiliului ministeriale si prin urma-
re infiantia acestuia la numirea banului ar' fi
destalla garantia in contr'a omnipotentiei minis-
trulu presiedinte, sau cellu pucinu mai multa
garantia decât numirea fora contrasemnare. De

altmintrea si acest'a o lassámu in voi'a Croatiloru
singuru competentu de a scí si a judecá ce este
mai bine pentru ei.

Dietele provinciali d'in Cisaltania si-au in-
ceputu activitatea si intre acestea cea d'in Tirolu
s'a pusu barbatesce pre terrenulu oppositiunale fa-
cia cu ministeriulu, caus'a asta data, la vedere
cam neisemnata, este incidentulu cá Reatorulu
universitatii de Enipunte s'a alessu d'intre profes-
orii de la facultatea juridica, cu inlaturarea fa-
cultatii theologice, care exá la rondu si prin ur-
mare in dreptu, pentru acesta vetemare a dreptu-
tului au ploatu interpellatiuni viforose pre ca-
pulu ministeriului si violente atacuri. Ministe-
riulu a consiliatu imperatului a dissolve camer'a
tirolense, dar se pare, cá acésta mesura drastica
nu se va incuviintiá, ci de ocamdata se va inchide
sessiunea.

Steu'a lui Bismarcu incepe a se intunecá, ba
liberalii nationali d'in Prussia d'icu, cá prevedu apune-
rea ei. Unu organu allu loru se revolta in contr'a
ideei, cá si candu tota ferocirea Germaniei ar'
proveni de la Varzin, (cuibulu lui Bismarcu.) Este
periculosu, dice acellu organu de partita, cá sortea
unei natiuni s'el' se repuna in man'a unui individu
suppusu, cá toti omenii, la felurite slabitiuni si
scaderi; Bismarcu este omu fora de principie, trai-
esce d'in mana in gura, in politic'a esterna pote
s'el' foloesca acest'a dar' in politic'a interna neci
decátu. Poporulu s'el' se incredia in sine insu-si, éra
neci decâtu in Bismarcu; manifestatiuni a vointiei
popolari trebue s'el' se faca si s'el' se padiesca liber-
tatea camerei reprezentantiloru in contr'a violen-
tiei lui Bismarcu. Nemtii nu ceru minte de la

Precandu „Wanderer“ si mai in urma „Osten“
pretindeau a fi primitu importante sciri d'in Bucuresci
si prevestiau cu securitate constituirea imminente a
unui ministeriu Ion-Ghica-Bratianu, s. Cogalniceanu-
Brateanu, telegrafulu ne suprinde cu scirea, cá epu-
rele au saritu d'in tufa d-adreptulu in cabinetulu minis-
teriale. D. Manolache Costache, sau romanescu: Em-
manuilu Constantinu Epureanu, cunoscutulu ministru
pre-siedinte de alta data, au alergatu a da spriginirea
sa „morale“ actualelui ministeriu cam sdruncinat in
sanetatea morale, primindu portufoiulu justitiei ad-
ministratu pana acum ad-interim de D. Costaforu.
Se pare cá dogele vasului ministeriale au inceputu
a se deschí; cu pelle epuresca abia se voru poté
astu pá crepaturele, apa va intrá, barca se va
insecá si catargulu se va rumpe. Alti veslatori,
altu cármaci, — si barca renovata. apoi ventulu
favorabile (spriginirea morale) nu va lipsi a in-
naintá cursulu spre limanulu doritu.

Eshalatiuni miasmatiche d'in ball'a cea negra a
Ortod-ochs-iei ultramontane.

„Ore ce s'el' fia?“ sub acestu titlu se
publica in ortod-ochs-ulu „Telegrafu“ de la Sabliu
Nr. 86. (ann. XX. allu esistentiei salle ortod-ochs-
ial) d'in 26 oct. 7 nov. 1872. unu „articlu
de fondu“ modellu de aiuratura si dovada de
creeri scrintiti d'in partea autorului, éra d'in par-
tea celloru de la „Telegrafulu“ d'in Sabliu — cari
nu se sfiira a vatamá sentiulu de romanu allu ceti-
toriloru, facundu-se organu allu hallucinatiuniloru
unui descreeratu, — dovada de neimpacata ura
cárra fartiiloru de unu sange si de confessiune
pucinu osebita de a loru. Cá onorab. cetitori s'el'
pota insi-si judecá in deplina cunoscintia de cauza,
reproducemu d'in cuventu in cuventu acea batu-
jocura de articlu de fondu d'impreuna cu preainge-
niosele note alle iscusitissimei si celeberrimei Re-
dactiunii.

Ore ce s'el' fia ?

Ore ce s'el' fia, dle redactoru ! cá, pre candu se acceptá
d'in partea nationalitatiloru precumpenitorie ale Ardélului,
cá universitatea cea de curendu infianta in Clusiu, s'el' fia
paritetica, a totoruru poporeloru d'in tiera, avendu magiarii
degá un'a a loru propria in Pest'a — pre atunci acea uni-
versitate este éra-si numai eschisivu a d-loru magiari ?

Ore ce s'el' fia, cá si la acésta universitate, cá si la

cea d'in Pest'a, se denumí unu professoru pentru limb'a si
literatur'a romana, éra-si unu romanu gr. catolicu, si inca
unu doctoru de teologia, lasandu-se cei ortodossi¹⁾ de-si
barbati de specialitate, la o parte ?

Ore ce se fia, cá amplotiarii romani ortodoci, cei mai
insemnati, de unu tempu incoce, cá si dupa o sistema, se
scotu d'in oficiile loru, se pensionedia s'el' se demissionedia,
pána si unu secretariu de statu Ioanovic ! pre candu altii,
in specie si fratii uniti, se inaintedia, se remuneredia ?

Ore ce s'el' fia, cá de la gimnasiulu ortodocsu romanu
d'in Brasiovu, si acelu micu ajutoriu de 4000 fl. aplaciatu
de regimurile transitoriului, inca se retragu ?²⁾

Ore ce s'el' fia, cá gimnasiulu ort. d'in Bradu nici ba-
gatelulu de 4000 fl. nu i se iertá, ci se aduse in strimtora-
rea de a se inchide d'in acésta cauza ?

Ore ce s'el' fia de „Gaz. Tr.“, acum si-incepu éra-si
atacurile asup'ra celoru ortodoci cu unitii si neunitii ?³⁾

Ore ce s'el' fia — ce s'el' fia — ce s'el' fia — câte si
mai câte fatia cu romanii ortodoci ? !

Ore acestia nu sunt si ei filii tierrei, cá si altii ? nu
concurgu si ei cu sangele si averea loru la aperarea tierrei
si la tesaurulu si poverile statului, cá si altii ?

Pentru ce dara totu ei cei mai osenditi si asta-di in
tempulu celu disu constitutiunale ? !

Ore totu paria si helotii altor'a s'el' remanemu noi, in
patria nostra de-apururea ?

Ore n'a sositu tempulu, cá dupa atátea câte le vede-
mu, s'el' cugetámu mai seriosu, s'el' ne cunoscemu mai bine
pusetiunea nostra facia cu noi insi-ne — facia cu ultramon-
tanismulu, care ne amenintia nationalitatea — si facia cu
regimulu ? !

D'in tier'a Bérsei, octomvre⁴⁾.

Estu-modu capiava ota barsana, in delirulu
de superesecitate ortodochs-ia, apucata de verte-
giuri si de colice de galbada, joca, tropotesce, rota
rota, sbierandu „ore, ore, ce se fia ?“ Echoulu d'in
vallea Bérsei i respunde cu unu absurditoriu „la“
ce se aplica : mare nebunia, piramidala magaria, de-
liriu de ortod-ochs-ia, ect. Cá-ce altu felu de res-
punsu nu merita una assemene galagie.

Avemu inse câte-va cuvinte la adress'a dom-
niloru de la „Telegrafulu“ d'in Sabliu, pre cari
nu-i potemu trece in list'a neimputabililoru adeca
nerespnsabililoru, chiaru neci candu dumnealoru
ar cere, pentru cá n'am scí in care categoria a
neimputabililoru s'el' inástrámu. Se scie cá neimpu-
tabili si prin urmare neresponsabili de faptele loru
se considera dupa lege: estrem'a junetia (crud'a
pruncia) estrem'a betranetia (senectus decrepita)
si smintitii. Seclulu nostru cellu luminatu i
compe onorea d'a fi immultitu categoriele neim-
putabililoru si cu domnitorii constitutiunali. Aces-
tia, cá atari, nu potu cálcá legile ; pentru d'insii
ministrii le calca. Domnii de la „Telegr.“ nu se
potu trece in neci una d'in aceste categorie pentru
cá a cest'a opresce legea de pressa, facundu-i res-
pundietori, dar sunt respundietori si altui foru, opi-
niunii publice, care judeca si condemna in ultim'a
instantia cá suverana preste tote curtile cu jurati,
mai vertosu celle ungueresci, la cari magiari si
magiaroni judeca pre romani, serbi, etc. in certele
loru nationali !

Prin urmare, daca autorulu aiuraturei, pentru
cá este, si negressitu trebue s'el' fia, meimputabile, in
poterea acestei prerogative a salle, nu i-se pote
face alta mustrare, decâtu a fi relegatu in asilulu
smintitiloru, se pote inse, si cu totu dreptulu, s'el'
se faca imputare Redactiunii „Tel.“ carea nu nu-
mai cá nu desapproba assemene aiurature, ci inca
le imbarbatedia, publicandu le si facundu-se astfelu
complice fanaticismulu aiuratoriu, cá-ce acellu ar-
ticulandru „de fondu!“ nu se mai pote considerá

¹⁾ Si cei gr. cat.

Red.

²⁾ Cátu pantru gimnasiulu d'in Brasiovu s'el' sperámu
cá ajutoriulu se va dá éra-si.

Red.

³⁾ Cá s'el' fimu drepti trebuie s'el' observámu, cá in unu
articulu d'in urma in „Gazeta“ vedemu cá s'el' facu „una-
tiei“ imputările cele mai grele. Daca sunt seriose imputările
vomu vedé la urma.

Red.

⁴⁾ La repetite rugári publicarámu acestu scurtu arti-
culu, la care noi ne-amu permite a observá barseniloru si
totoruru romaniloru, ca pána nu ne vomu pune sa facemu
studiu d'in causele nostre nu ni le vomu scí nice apará ;
asiá dara stadiu seriosu.

Red.

că efflusu zelului confesional permisu fie-
carui-a între marginile cuviintei, ci este invede-
ratu semnu de turbare. Mai de multe ori au essitu
cuiulu fanaticismului ultramontanu d'in sacculu „Te-
legrafului“ jesuiticu, dar noi n'am reflectatu la
acele pruritur si petulantie confesionali, pentru
că mai scumpa ni e pacea si fratern'a buna-
intelligere, de cât: nescie susceptibilitati frivole,
candu ins: vedemu peccatulu confesionalu că se
commite pre socotela si cu total'a desconsiderare
a nationalitatii nostre romane, atunci missiunea
nostra de d'fariști romani, ni impune detoriati'a, d'a
infrenă d'in capulu locului pre sumutiatonii, cari
tindu cu mana sacrilega si cu intentiuni ascunse,
a desceptă ur'a între fratii de unu sange, de ace-
ea si limba, ritu, datine, etc.

E bine preainvetiatiloru dd. Redactori si prea
orthodoxului „Teleg.“ poteti sustiené, ba si
mai pucinu, poteti crede, că unitii sunt de vina daca
universitatea de la Clusiu nu este paritetica? Dar
apoi estu-modu sassii inca ar poté sè impute totu
unitiloru că neci limba sassesea, — pardonu! —
cea nemtiesca, nu este admissa de limba a insti-
tutiunii la acellu institutu creatu d'in banii
terrei, ad. d'in sudorea romanului, a potiori, si apoi
a sassiloru inca, pre langa a magiaro-secuiloru.
Sassii inse, câtu de egoisti, invidiosi si malitiosi
ar fi ei facia cu romanii, prin urmare si
cu unitii, n'ar poté totu-si commite neci
candu piramidala prostia că sè venia a improscă
pre uniti pentru desconsiderarea limbei sassese la
universitatea d'in Clusiu. — Totu unitii sunt ore
de vina că D. Ioannovicu au demissionatu? Atunci
fiesce, dupa logic'a „Telegrafistiloru“ d'in Sabiu,
totu unitii trebuie că voru fi mediocritu, la ten-
pulu seu, si numirea dlui Ioannovicu la postulu
cellu mai inaltu ce occupasse între toti romanii
la ministeriu. Acum'a ar urmă, cellu pucinu totu
dupa logic'a orthodoxiloru de la „Tel.“ că sè se
numesca unu unitu la acelu postu, dar' ministrulu
au dechiaratu mai d'inainte că, fiindu acellu postu
de prisosu, nu-lu va mai supleni, — totu unitii,
peccatosii de ei, voru fi uneltitu si acest'a. Asi!
unitii sunt de vina, „Teleg.“ o d'ice, si trebuie sè
i-se credia pre parola, că-ci Brutu este omu de
omenia. Ellu mai adauge, că celle 4000 fl. unitii
le-a subtrassu d'in bugetulu ungurescu, că sè nu
se d'ee gimnasiulu d'in Brasieu, ci sè se dee vre
unu gimnasiu unitu, pote fi că „Teleg.“ va fi mi-
rositu că s'a si datu — pre sub mana. Dar ce?
peccatosii de uniti, ei si totu numai ei, d'in pura
predilectiune cătra „unire“ au decretatu inca la
1848 in Blasiu, chiaru si unirea Transilvaniei cu

Ungari'a. D'in acesta cauza, de atunci orthodoxii
de la „Teleg.“ au stersu nu numai d'in dictiona-
riu, dar si d'in cărtili besericesci cuventulu „uni-
re“ substituindu-i sinonimulu, dar' câte odata si
ambiguulu „impreunare.“ Totu d'in acesta cauza
iscusitulu filologu Redactorulu „Tel.“ fiindu silitu
de mare nevoia a se servi câte odata de urricio-
sulu si abominabilulu verbu „unire“ i a schimbatu,
d'in plenitudinea potestatii salle, si conjugatiunea,
facundu-lu de I. Conjugatiune in I cu de a IV.
Conjug. Că ci cum altmintrea ar fi potutu formă
substantivulu „unatfe.“ Peccatu de morte! că mi-
nistrulu ung. allu culteloru si instr. publ. n'au
potutu descoperi acestu geniu filologicu mai nainte
d'a numi pre D. Silas profess. limbei romane la
universitatea de Clusiu, că ci d'in iubirea un-
guresca cătra limba romanesca si d'in indemnulu
d'a apretia dupa meritu sciintia si iscusintiele
filologice alle illustratiuniloru „telegrafice“ de si-
guru si ar' fi infiptu innalt'a attentiune a supra
orthodoxului portentu filologicu, ce jace ascunsu.
că margaritariulu pre fundulu mării, in officina
cea intunecosa a „Telegrafului“ d'in Sabiu.

Daca bietulu cuventu „unire“ este atâtu de
periculosu orthodoxiei „Telegrafice“ de au trebuitu
parte supressu, parte schimonositu, multu ne miră-
mu că acesti evlaviosi orthodoxi de la „Tel.“
n'au pusu inca carligulu in costele santiloru de la
2. ianuariu, 18. fauru, 24. noemvre, etc. ca sè i
scotia nu numai pre ei d'in calendariu, sinassariu,
ochtoichu, orariu si mai alessu d'in „u i n e i u“,
cu tote tropariele si condacele loru d'impreuna,
s'au cellu pucinu se schimonosesca tropariele si
condacele loru, că ci acesti-a si acestea acolo sunt
mai mare scandalu orthodoxiei „telegrafice“ decâtu
nevinovatulu cuventu „unire“ in limba romanesca.
Dar' in fine, preainvetiati ddi de la officina „Tel.“
insu si numele de „romanu“ nu este ore si ellu
periculosu orthodoxiei dumnea-vostra? pentru că
noi ne indoimu despre romanetatea autorului si a
publicatoriloru marei basaconia „Ore ce sè fia?“
Muscali, si chiaru Turci orthodoxi potu sè fia,
dar' romani adeverati ba! Candu vre unulu d'in-
tre peccatosii de romani uniti s'ar fi incumetatu
d'in incidentulu: că s'a numitu la cutare postu
unu frate orthodoxu allu seu, s'au că dora preste
totu s'ar numi (de straini) mai multi orthodoxi
decâtu uniti, s'au pentru că d. e. gimnasiulu d'in
Brasieu primesce de la camera Romaniei insemna-
tulu ajutoriu annuale de ciece mii lei, s'au că
nemoritoriulu Gojdu, au lassatu fundatiunea sa
cea immensa numai pentru romanii orthodoxi, si
nu pentru toti romanii fora oscbire de conf-siune,

precum au lassatu fericitulu si assemene immor-
talulu Ramontianu, etc. candu, d'icu, d'in atari
sau assemene incidente vre unu romanu unitu s'ar
fi incumetatu, ori că s'ar incumetă vre o data,
ceea ce nu credemu, a insultă pre fratii sèi orto-
dossi, noi am fi cei d'antăiu cari am redică petr'a
a supra lui si l'am inferă de inamicu allu natiunii
romane, sau de unu fanaticu maturu de cas'a
smintitiloru. Ce facu inse cei de la „Telegrafulu“?

D'in incidentulu că la univers. de Clusiu, mi-
nistrulu ung. i-au placutu a numi pre D. Silas
d'in intemulare (peccatele lui!) romanu unitu, si
perdu mintile si pudorea. Numirile in functiuni se
facu prin multe influentie, nu scimu, nu cunoscemu
connessiunile Dlui S., neci pre factorii personalit
ai numerei salle; atât'a scimu, că Pr. SS. Mitro9.
politulu de Alba-Iulia, nu pre D. S., ci pre altule
recumendasse si a nume pre D. prof. M. (sè ni
se erte acesta indiscretiune) precum mai toti d'ine-
tre petenti aveă pre patronii loru, daca inse Dn
Silas au fostu preferitu, noi credemu că acestu
este a se atribui nu atâtu influintiiloru straini, de
chiaru calitatiloru personali alle Dlui S. pentru
că d'entre toti petentii numai dsa au petitiunatu
pentru trei posturi si a nume: in linia primar
pentru catedra dreptului Canonicu, in linia 2.
dou'a pentru studiulu filologiei classice latine
numai in a trei-a pentru catedra limbei s-litene
romane.*) Va se d'ica, aveă titluri mai multe de
ministrulu, neavendu intentiunea d'a numi roman
si pentru alte catedre, l'a numitu pentru unie
ce eră menita unu romanu. Asiă stă lucrulu te
nu dupa cum aiuredia cei de la „Tel.“ — Că es
pentru cal tatea Dlui S. că preutu si Dr. in teologia, vrei
si candu acest'a ar eschide abilitatea si abilitatiu
dsalle pentru studie filologice ne suprindem mirare
cum de se pote face assemene observatiune candu
D. S. este cunoscutu si pre campulu literatiu
nostre, si in totu casulu este calificatu intru atânc
icâtu au fostu si sunt competitori dsalle la actua
lu-a si postu.

Dupa tote aceste rogămu pre dd. de la „Te-
ca sè meditedie a supra tristei situatiuni in car
se afla romanii d'in Ostrunguri'a, uniti neuniti, într
orthodossi si gr. catholici, sau cum se mai nume
inca dupa confessiune, si atunci, candu unii ca
s

*) Insemnămu ca unu ce curiosu, că d'in atâta
bani in legi... pentru vre o cathedra juridica, ci toti 18. numai pentru
thedra limb. si lit. rom. — Suntemu prea convinsi că S
nisteriulu ung. n'ar fi numitu neci pre unulu, dar' to
eră bine a se aretă că romanii au si ei destui barbati
ficati. Re: mir

BOISIORA

Studie d'in istoria naturala.

(Fine.)*

Precum se scie, pescii sunt lipsiti si de mani si de
petiore; inse la loculu unde aru veni acesti madulari ai
corpului, sunt nisce schimositure de osse in intru, era in
afara sunt aripele si pescii se folosecu de ele asemenea că
cele-lalte animale de petiore, adeca spre a se miscă d'in unu
locu la altulu si spre a-si intorce corpulu spre partea
dorita.

Atātu in interiorulu câtu si pre exteriorulu corpului
pesciloru nu se observa si nici că se pote delimită, de unde
incepe si câtu tiene gutulu (grumadii), de unde incepe si
păna unde merge cosiulu (corpulu), câtu si de unde incepe
cod'a pesciloru, ceea ce la alte animale se pote cu inlesnire
si sigurantia precisă; — numai la tîpari se vede că grebe-
nele codei incepu a se mică, cu câtu se apropia mai tare
de capetu.

D'entre organele esteriore ogsevămă in prim'a linia
ochii.

Tote vietuitorile si a-nume animalele, fiindu petrunse
de poterea simtîrei, au multe organe, cari prin influentia
escita in vietia loru una prea mareta insufletre, si prin
acest'a li face vietia prea placuta, ba multumirea uno u
organe intru atātu li sciu indulei vietia, încātu face a crede,
că mai mare fericire nu esiste, nice că se pote află.

Tote acestea sunt momentane, unu ce, care continuu
maresce placerea vietiei; care la totu momentulu face că
simtîrile sè fia impartesite corpului, ceea ce lu irita; cu
unu cuventu, unu ce prin care, si numai prin elu potemu
d'ice, că vietia e plecuta, desfatatoria si dulce, e „ochiulu.“

Maretiu e ochiulu Domne, că-ci fără de ochi natur'a
pomposa si asta arte dumnediesca fără de asemene. e s'ar
paré o pescere infernala, unu iadu plenu de chinuri si
dădere.

Ochii sunt luceferi cari in bucuria facu fericirea de
plenu, era in pericolu marescu sperantia si asigura sca-
parea.

*) A se vedé nrlu trec. alu „Fed.“

La pescutii teneri ochii se vedu a fi pre frunte pen-
tru că capulu loru nu e de ajunsu dezvoltatu; — ba la
multi pesci capulu remane turtitu, si atunci ochii stau totu
inainte; — la alti capulu se desvolta si ochii vinu de
laturi.

Ochii pesciloru sunt mari si fisci, nemiscatori si totu-
de-un'a deschisi, fiindu că loru li lipsescu pleopele cu dese-
verstre.

D'in caus'a, că ochii pesciloru sunt fisci, pescii nice
odata nu potu sè vedea unu objectu cu amendoii ochii de-
odata.

Globulu ochiului e pucinu boltitu, mai latu; linte
ochiului rotunda si constitutiunea ei diferita.

Lintea ochiului constă d'in una multime de fibre; asi
la Cableu s'a numeratu la 5 mil. de fibre.

Urechiele pesciloru se afla in interiorulu corpului,
prin urmare nu stau in comunicatiune cu aerulu d'in afara.

Ele contienu trei corpurele petrose (numite petricelele
audiului); la unele varietati petricelele sunt forte mari, de
esemplu de Costrasi s. a.

Urechiele comunica cu capatn'a capului prin trei ca-
nale pelose. Audiulu pesciloru e forte greu pentru-că ure-
chiele loru nu stau in comunicatiune cu elementele d'in
afara. Ceea ce vedemu la partea esteriore a corpului pesci-
loru si numimu urechi, sunt taieturele cari le vedemu la ca-
petulu capului de cătra trupu; aceste crepature sunt mari
si a-desea ajungu de la cefa până la gutlanu.

Aceste urechi stau in comunicatiune cu gutlanulu si,
precum amu amintitu mai inainte, ossele ce le formedia sunt
incarcate de dinti, cari inlesnescu inghitrea pradai.
Candu pescele si-deschide gur'a spre a apuca prad'a, atunci
ossele urechieloru se apropia de-olalta, se inchidu, era candu
pescele si-inchide gur'a spre a inghită prad'a, atunci ure-
chile se deschidu, se largescu, că asiă mai cu inlesnire sè
inghitia.

Urechiele pesciloru [brancele] au nna insemnatate cu
multu mai mare de câtu ceea a audiului, ventru-că ele sunt
organele respiratiunei. De la anima duce unu canulu până
la vran'anurechieloru, si pre acestu canulu impinge anim'a
pe timpulu respiratiunei nna cantitate de sange, care vine
păna in vran'a urechieloru. Pre acestu timpulu urechiele
se deschidu si primescu in ele apa. Prin sange se
absorbe aerulu d'in apa, era ap'a se reimpinge.

Deci; pre câtu sunt ochii de folositori fia carei vie
tore, pre atât'a sunt urechiele de necesarie pesciloru, e mal
lipsindu respiratiunea, mortea e sigura.

Caus'a că pescii scosi d'in apa moru asiă iute e si
urechiele loru se potu deschide numai candu sunt un die
inse indata ce pescii s'au scosu d'in apa urechiele se tsta
si se inchidu, era musculii se lipescu de-olalta si asiă aer
nu pote petrunde; astefeliu pescii, nepotendu respiră p
urechi, moru iute.

Organele cu ajutoriulu carou-a pescii potu sè se mi
ba cari li dau una mare intuela sunt aripele. Ele constel
d'in nisce peli subfiri, cari au asemenare cu ventrel'a la ni
si cari si-au de basa, la unele specie, unu gratariu de oi-
moli seu tari, alte specie sunt lipsite de gratariu. Miscar
acestoru organe se face prin musculi.

Aripele au diferite numiri, mai antăiu dupa locu
unde se afla, apoi dupa materi'a d'in care se compuu. Asi
aripele peptului seu ale gutului se numescu acelea, cari s
afla indata dupa urechi, ele sunt parecchie si inlocuiescu es
tremitatile de nainte precum sunt petiorele la cele-lalte
animale.

Aripele păntecelui inca sunt parecchie si facu pescilor
serviciu că petiorele d'in deretru la alte animale. Ele se aff
in apropiarea codei, la capetulu cosiului.

Pre langa acestea se mai deosebescu la pesci aripe
spinarei, ale desiertului si ale codei si acestea dupa locu
unde sunt asiediate.

Dupa compositiune aripi grase seu false se numesc
acelea, cari constau numai d'in nescie pei moli si nu au con-
sistentia ossosa.

Acelea, la cari pelea ce formedia arip'a e asiediată pr
unu gratariu de os-u mole, se numescu aripe moli. Eri
aripele petose se numescu acelea, a carou fundament
seu gratariu constă d'in nisce osse tari si ascutite.

Corpulu pesciloru e invescutu in pei, si anume pe
mai aproape de corpu constă d'in fire fine, cari sunt slab
tiesute între ele; acest'a e provediuta cu multe vase
nervi.

De a supra acestei pei se segregadia una materia lip
pitiosa, care contiene pucina grosime seu oleiu. — Pre
invertosiarea acestei materie se formedia pelea cea gro
[epiderma], care nu e alt'a de câtu ceea ce numimu sold
— Precum penele la paseri, asiă si soldii la pesci se fof

ur- lții, ducă acellu a-si necasu, sunt assemene amari iti si assupriti, sufferu acelle-si inicitati alle sorar ii vitrege, este ore cu calle, ca fratele se se apuce ta, injura pre frate-sen, ca unulu sau altulu ar fi to-saus'a calamitatii ce opprime pre amendo. Cellu r'a se astfelu purcede, la parasitu ratiunea!

C a t. C e n s.

M. Sa imperatorele binevoi a santioná decisiunile amatoriilor delegatiuni ale monarcei.

Erogatiunile comune ordinare staverite pre an. 1873, sunt: Pentru ministeriulu de esterne 4.246,295 fl. spese, mul'in cari acoperite 697,500 fl., deci 3.548,795 fl. neacoperite. Pentru minister. comunu de resbelu; a) pentru armata 9.093,557 fl. spese, 4.999,310 fl. acoperite d'in venituri, uloci 84.094,247 fl. neacoperite; b) pentru marina 8.314,270 fl. spese, 102,100 fl. venituri, deci 8.212,170 fl. neacoperite. Pentru ministeriulu de finacie 1.815,885 fl. spese, 2,580 fl. venituri, deci 1.813,305 fl. neacoperite. Pentru officiulu de controlu 104,095 fl. spese, 83 fl. venit. 103,259 fl. neacoperite. Erogatiunile extraordinare staverite sunt urmatoriile: Pentru ministeriulu de esterne 111,810 fl. Pentru ministeriulu de resbelu; a) pentru armata: 9.221,428 fl. b) pentru marina 1.815.040 fl. deci cu totul: 11.036,468. Pentru ministr. de finacie 11.149.328 fl.

Creditulu de 1.185,057 votatu pentru despartimentele iteanit. si ingreunatu cu 2%, de la 1. jan 1873 va cadé in cotel'a visteriei statului ung.

Decisiunile adusse de ambele delegatiuni a supr'a posic'nilor enumerate, in catu ele consuna, conformu art. de lege XII d'in 1872 le aprobamu si santionamu. D'in summa: Este a se acoperi prin quotele ambelor parti ale monarcei, a) trele de sub coron'a ung. voru da 30% seu 28.877,188 fl. b) 1/2 cr. tiorele si regatele, reprezentate in Reichsrath 70% aru 67.380,107 fl. 25 cr. In fine: ministr. de finacie comunu este indrumatu a face, d'impreuna cu ministrii ambele parti ale monarcei, computurile pre an. 1870. t'anciscu Iosifu. m. p. Andrassy m. p. Kuhn m. p. Holzath m. p.

Starea colerei, dupa reportele oficiale, este urmatoria: ca la 9—13. noemv. in Pest'a s'au ivitu 58; in Bud'a 54. Intre ostasii d'in Bud'a 9 casuri. — Coler'a mai grassee: inca in comitatele Hevesiu, Sabolciu si Solnoculu este-cu si in cetatea Casiovia.

Siedinti'a de la 11. noemv., 1872.

Presedintele Bittó deschide siedinti'a la 10 ore si ti min. d'in di si, dupa verificarea processului verbalu d'in

vehia d'in o materia, care o segregedia corpulu acestoru

Precum paserile napirlescu, adeca si-schimba penele, si pescii segregandu mereu materi'a d'in care se formeaz' soldii ajuta si pripeacu formarea de soldii noi si prin ast'a se impingu soldii vechi, cari apoi cadu.

Atatu pelea de desubtu, catu si epiderma sunt bine inese pre corpulu pesciloru. Ori si la ce atingere aceste sunt nesimtibile si nemiscatorie.

Soldii pesciloru sunt la unele varietati mai moi, inse console mai multe specie tari si ossosi. La unele specie mai la r'i, la altele mai mari; la unele rotundi, la altele coltiua de o. Ei sunt totu-de-un'a acoperiti de una materia mucosa, face ca pescii sunt forte luciosi si anevioia de prinsu si atu cu man'a. Materi'a ast'a se alege prin invertosiarea a loculu segregatu de a supr'a pelei interioare.

Si E in genere cunoscutu, ca pescii au una colore forte cari si varia, ba multe facie joca la unele specie atatu escu esinunatu, in catu privitoriulu e cuprinsu de admiratiune.

Colorea acest'a si-are ivorulu in diferitele soiuri de ime seu oleiu, care se afla in licidulu segregatu de a a pelei interioare, si fiindu-c'a acestu licidulu incetedia ta dupa ce a moritu pescele, de aceea si pescele mortu verde colorea, pentru-c'a isvorulu formatoriu lipseste, era venindu in contactu cu aerulu, dispare; de aceea nu aripe pote conservá colorea pesciloru dupa mortea loru nici a loculu aru atunci candu indatu d'upa morte se punu in alcoolu spiritu. — Ast'a e si caus'a, ca pescii desenati in au conlia sunt de una colore frumoasa si mai vina, precandu sciloru ce i cumperamu d'in pietia li lipseste acesta facia iata pr'acuta.

oli. Er. Ce e dreptu, colorea se schimba si la pescii inaintati dament etate, si stanci candu ei sunt goniti si amenintati de ricolu.

Am aretatu pre scurtu constructiunea interioara si este- slabora a corpulu pesciloru; in urmatoriile stre voiescu a vasse prbi ce-va despre simt'irile loru.

D'intre simt'iri pescii au ochiulu si mirosulu mai dest'eria plitate. La pescii ochii sunt pururea deschisi si vederea loru — Pr' crede a fi eminenta, ca-ci numai asié ne potemu explica a groguritate cu care urmarescu ei prad'a, atatu in apa (pescii in sold'ai mici si alte animale si obiecte;) catu si afara d'in ea se fosu mai bine d'iau, de a supr'a ei, de esemplu insecte si altele.

siedinti'a precedentu, comunica camerei petitiunile cari au incurau, precum si impregiurarea, ca espirandu terminulu de 30 zile, fissatu pentru protestele eventuale, deputatii Tréfort si Vargies se considera verificati definitivu.

Iosifu M a d a r á s z presenta urmatoriulu proiectu de resolutiune: „Bine-voiesca camera a insarcina ministeriulu, ca se presente unu proiectu de lege despre beneficiile regale; dar' se-lu presente in unu astfelu de tempu, incatu se se pota desbatte si ajunge la valore de lege inca inainte de inchaiarea acestei sessiuni.” — Acestu proiectu de resolutiune se va tipari si distribui.

Ales. T r i f u n a t i u adreseza ministrului-presedinte si celui de cultu urmatori'a interpellatiune: 1. Sciu dnii ministri, ca commissariulu reg. Majthényi, in locu d'a-si impleni detorint'a, a comissu [in Neuplant'a] astfelu de fapte, cari, pre langa calcarea mandatulu seu, cadu in sfer'a volniciei si a arbitriulu? 2. Daca dnii ministri au cunoscentia despre aceste fapte, apoi cugeta d'insii d'a trage la respundere pre commissariulu d'in castiune si d'a incunoscentia si camera despre resultatu?

Adamu L á z á r interpelleza guvernulu, daca are de cugetu a da locu in consemnati-nea objectelor, ce sunt d'a se pertracta in sessiune, si proiectulu de lege referitoriu la stabilirea insemnelor terrei unguresci?

Ludovicu C s e r n a t o n y inca se sufluca si, dupa-ce istorisese starea lucrulu, adreseza ministrulu de justitia urmatori'a interpellatiune: Are dlu ministru cunoscentia, ca la tabl'a regesca d'in Pest'a s'a denumitu unu jude, care nu pricepe limb'a unguresca? ca de la numirea sa si pana asta-di refereza totu in limb'a germana? Scie dlu ministru ca judii de la tabl'a reg. trebue se suffera acest'a in urm'a unui rescriptu alu ministrulu de justitia de pre acelu timpu? Daca dlu ministru are cunoscentia despre acesta impregiurare, apoi ce cugeta se face intru evitarea ulterioara a acestui s c a n d a l u stra-ordenariu, care s'a inscenatu si se dureza inca in butulu sensulu chiaru alu legiloru nostre si cu vatemarea unitatii statulu ungurescu si a demnitatii si sentiulu nostru nationalu?

Interpellatiunile se comunica in scrisu ministriloru concerninti.

Andrieu S c h m a u s z presenta rapportulu seu relativu la investigatiunea alegerii deputatulu Barnaba Vojnic. Rapportulu se trece la comisiunea judeciaria II.

Alb. D a n i e l presenta consemnatiunea 4. a petitiuniloru pertractate de comisiunea petitiunaria. Consemnatiunea se va tipari si pune la ordenea dilei pre siedinti'a de sambeta (16 nov.)

Stadinti'a se redica la 11 ore 15 min.

D'in Comitatu Solnoculu interioru. *)

In 30. septemvre a. c. si dilele urmatorie s'a t'ienutu in Desiu Congregatiune comitatense, care d'in cuprinsulu literelor convocatorie ale comitelui supremu nou-denumitu s'a potutu vedé a fi un'a d'intre cele mai insemnate congregatiuni anuale, d'icu insemnate, pentru-ca cu acesta ocaziune s'a instalatu noulu comite supremu, contele Bethlen Sándor, s'a alesu notariulu comitatensu, au fostu vorba despre organizarea comunelor conformu art. de lege XVIII d'in 1871. si pre langa tote acestea fruntasii romani, ca membri ai comitetulu si conducatori ai natiunei nu au luat parte la acesta congregatiune interesanta, de unde apoi se intielege, ca despre noi romanii, cari in acestu comitatu facemu majoritatea absoluta a locuitorilor, si despre interesele nostre nice vorba nu pote fi.

Adunandu-se membrii comitetulu, dupa implinirea formalitatiloru installatiunii, punerea juramentulu, fericitari, etc. corifeii partidei opositionali, baronulu Bánfy si Lészai László, esprimendu-si parerea de reu pentru desconsiderarea si presiunea facuta a supr'a partidei opositionali in trecut, se roga ca noulu comite supr. se-si iee de basa a tuturoru atacuriloru sale „dreptatea si libertatea.” Aci era loculu se descoperimu si noi romanii dorerele, suferintiele si nedreptatile ce ne-au apesatu si ne apesa in vetrele nostre strabune. Dar' cine se face acest'a? La asié ce-va nu era pregatitu nice unulu d'intre cei presenti. In fine, totu-si, candu era se se treca la alte obiecte, se scolá D. Varna v.-prot. d'in Lapusulu ung. si adressandu-se cátra comitele supr. si gratulandu-lu in numele membriloru romani ai comitetulu in specie, si a tuturoru romaniloru d'in comitatu in genere, voibi cam asié: Dupa ce corifeii partidei opositionale au aflatu momentulu acestu-a de bine-venitu spre a-si poté exprime dorerea si parerea de reu pentru desconsiderarea si nedreptatea — essercitata asupra loru in trecut, cu catu mai vertosu potu face acest'a romanii d'in acestu comitatu, cari intru adeveru sunt desconsiderati; deci Dle Comite. supr., dice oratorele, daca egalitatea, fratiitatea si libertatea, — cari cuvinte sante pana acuma au resunatu in desiertu — voiti se prinda radecine aduce, daca intru adeveru vi jace la anima fericirea comitatulu in specie, si a tieriei in genere, lucrati pentru realizarea acestoru pirocipie sacre si atunci poteti contá si pre ajutorulu si spriginulu romaniloru d'in acestu comitatu. Dupa acest'a se pune pre tapetu alegerea notariulu comitatensu. Aci se scolá D. Samoilu Cupsia protop: gr. or, si doresce, ca in comisiunea candidatoria se se puna duoi romani, si intae candidati se fia si unu romanu. La care comitele supremu respunde cum-ca comisiunea candidatoria este desemnata — deci se-si retraga propunerea, ce s'au si intemora si comisiunea face canuarea canduand' s'unguri: pre Br. Dioszegi, Pánczél, si opositionalulu Leszai, d'intre

*) Intardiata d'in intemplanre.

Red.

In catu sunt de desvoltate si semtibile nervele mirosulu ni demonstra caletoriele loru cele lungi, ce ei intreprindu candu mirosulu li afirma ca unde-va in apa se afla materie nutritori, de esemplu unu cadavru, ni demonstra venatulu ce-lu facemu, candu aruncamu mesladu chiaru in apa, in care credemu ca nu prea sunt pesci.

Audiulu e pucinu desvoltatu de-si nu li lipseste, doveda despre acest'a sunt diferitele obiceiuri la cari i dresedia omulu, de esemplu la unu sanetu anumitu, adeca la sunetulu unui clopotulu, seu candu fluerau, pescii se aduna.

Pipaitulu lipseste la cea mai mare parte d'intre pesci si numai pucine sunt acele specie, cari sunt proviedute cu nicea mustatie, de esemplu imbréna, teapa etc., cu ajutorulu caroru-a potu ei deosebí impressiunea ce li vine de la obiectele atinse.

Gustulu se dice ca li lipseste cu totul, ca-ci numai asié se pote explicá, ca gasimu in p'antecileloru, mai alesu a celoru mai mari, diferite obiecte nemiscatorie. — Pescii se deosebescu de cele-lalte animale si prin aceea, ca li lipseste graiulu cu descoversre, si numai forte pucine specie dau nice sunete seu borborosele.

Pescii sunt muti pentru ca limb'a loru e lipita de partea inferioara a gurei, prin urmare, nu o potu miscá liberu, ci numai candu gur'a se deschide spre a apuca care-va prada, atunci limb'a se dá inainte, era spre inghitirea pradei limb'a e de bunu ajutoriu, ca-ci fiindu ea aspra si a-dese ori provieduta cu una multime de denti inlesnesce tragerea nutrimentulu spre gutlanu.

Fiindu-c'a pescii vietuescu exclusive in apa, sunt scuti de observatiunile omulu, si ast'a e caus'a ca modulu vietiei loru este asié pucinu cunoscutu.

D'in cauza ca pescii nu potu inchide ochii, se crede ca ei nu au somnu regulatu, doveda despre acesta ni servese impregiurarea, ca i potemu prinde in totu timpulu, din'a si noptea. — Pescii nu paresescu neci candu apa: despre tipari se dice, ca aru est noptea afara si aru cantá nutrimentu, si ca pamenturile semenate cu mazere aru fi adesea cantate de ei. Asemenea se vorbesce, ca speci'a a „Anabas scandens” (pescele ce urca, suie) nnumai ca esse afara d'in apa, ci se urca pre copaci; ast'a s'ar fi observatu in Japani'a.

Dupa diferitele specie sunt pesci caroru-a li place se vietuesca mai multu in faci'a apelor, altii in afundime!

— unii se tienu la margini, altii numai in departare de ele. — Sunt de acei-a, caroru-a li placu lacurile, baltile partiele, rirurile; sunt apoi cei mai multi cari traiescu exclusivu in mari.

Dupa specie sunt pesci, cari in teneretie parasessu marea, de esemplu t'iparulu, si numai dupa una versta ore-care — dupa cum s'a observatu mai alesu pre timpul propagarei — se tragu d'in apele cele mici in mari; era altii, de esemplu salmii in tineretie nu parasescu marea ci cátra betranetie si mai alesu primaver'a seu se urca in fluvii mici, ba chiaru si pana la isvorele acestoru-a.

Asemenea e sciutu, ca speciile cari traescu numai in adencimea marei pre timpul propagarei se ivescu la suprafacia, era altii, caroru-a li place a traí departe de margini, pre acestu tempu se apropia de ole. Unii parasescu apele mai reci si alerga in cele calde spre a-si depune ouele, altii era traiescu in una caletera continua.

Sunt pesci, cari traiescu mai alesu singurateci, parasindu societatea altoru-a; — sunt si de acei-a cari traiescu cu sumele la-olalta, si totu asemenea pre timpul propagarei alerga cu multimea, si ast'a e favorabil'a ocaziunea, candu pescarii si-implu vassele.

Nice unii d'intre pesci nu sunt veninosi, ci carnea loru — precum am aretatu mai inainte — ni dá unu nutrimentu pre catu de bogatu, pre atatu si de escalentu; era grasimea loru — si la acest'a au mare dispositiune — face cu potentia locuitoriloru polari, ca se pota trai in aceste aspre regiuni.

Dupa analisele facute s'a constatatu, ca grasimea de pesce contine 66—80 percente carbonicu si acestu-a este, carele priu ossidatiune maresce caldura corpulu forte si face ca omulu se pota resiste contr'a frigulu celui mare d'in regiunile polare.

Inse pescii nu numai priu acestea ni sunt folositori, ci ne aducu inca servicie insemnate prin nimicirea unei sume enorme de insecte si vermi.

cari s'a alesu Br. Dioszegi. Neci nu se pote altcum, pentru ca pana candu voru fi Grofi, baroni si domni mari, pana atunci nu pote fi vorba de romani.

De acest'a nice se nu ne miramu tare, pentru-ca romanii nostri se indestulescu cu oficie de cancelisti, diurnisti, si apoi acesti-a sunt asi de fideli stapaniloru, catu poti prinde cu dinstii epuri. Ce se dicemu despre cei-lalti romani, cari inca sunt asemenea acestoru-a, pentru-ca aspirandu si unii si altii dupa oficie nu cuteada a-si redica vorb'a pentru apanarea intereselor nationali.

Unu membru alu comitetului.

Date statistice d'in confinele militari.

In 1 noemv. partea banatica, numita confinele militari, s'a incorporatu la Ungari'a. Aici lassamu se urmedie unele date statistice despre aceste confine militare.

Numerulu poporatiunii regimentului de Petruvaradinu se urca la 88,248; a comunit. milit. Petruvaradinu la 4597; Carlovitiu 4874; Semlinu 10,046 suflete. Regimentulu granit. germanu-banaticu are 97,627; comunit. milit. Panciov'a 16,888 suflete. Reg. granit. serbu-banaticu 86,478; comunit. milit. Beseric'a-Alba 8,284 suf. Reg. granit. romanu-banaticu are 98,260 suf. Batalionulu Ciaichistiloru de la Titelu are 34,358 suf. Poporatiunea confin. ungurene deci este cu totul 444,660 suf. d'intre acestea 224,266 barbatesci si 220,394 feminine.

Pre teritoriulu reg. granit. de Petruvaradinu sunt 3 cetati libere reg. 1 opidu, 61 sate si 14,940 case. Pre terit. reg. rom. banat. sunt 4 opide, 95 sate si 11,953 case. Pre terit. reg. serb-banat. sunt: 1 cetate lib. reg. 1 opidu, 57 sate si 13,358 case. Pre terit. reg. germ. banat. sunt: 1 cetate libera reg. 1 opidu, 33 sate si 14,487 case. Batalionulu de Titelu are: 2 opide, 12 sate si 4647 case.

Dupa confessiuni, in reg. romanu-banat. sunt: 9812 rom. cat. 88,017 gr. neuniti; 297 luterani; 8 gr. uniti; 7 calvini; 1 armeanu gr. ori. si 123 israeliti. In reg. serb-banat. sunt: 12,638 rom. cat. 80,004 gr. neuniti; 1664 lut. 265 calv. 48 gr. un. si 144 isr. In reg. germ. banat. sunt 24,479 rom. cat. 75,065 gr. neuniti; 11,216 lut. 3442 calv. 43 arm. gr. neuniti; 11 gr. uniti: 15 unitari; 5 nazarineni si 247 isr. In reg. de la Petruvaradinu sunt: 24,380 rom. cat. 70,172 gr. neuniti; 7178 lut. 144 calv. 40 gr. uniti: 12 nazar. 10 arm. neun. 5 armeni si 827 israeliti. In batali. de Titelu sunt: 2412 rom. cat. 30,211 gr. neuniti; 1218 lut. 166 gr. uniti; 122 calv. 41 arm. neun. 11 arm. rom. eat. 8 nazar. 3 unit. si 166 israeliti.

Aria singurateceloru reg. este urmatori'a: reg. de Petruvaradinu 54.11 mille cuadrati; romanu-ban. 102.05 mil. cuad.; serbu-banat. 30.61 mil. c.; germ.-banat. 41.45 mil. c.; batalionulu de Titelu 15.78 mil. c.

S'au adausu deci la Ungari'a unu teritoriu de: 244 mille cuad. Impartirea politica inca nu-e staverita, se dice, ca se voru reinfintia unele comitate, disparute sub domnirea Turciloru. [Partea romanesca magiarii voru se o numesca „Valkó” megye adeca prefectura „Vulcanului” dupa numirea cea vechia.]

VARIETATI.

*(Monumentulu lui Eliade Radulescu.) Comitetulu insarcinatu cu acesta afacere, in intrunirea sa d'in urma, in care au luat parte Dim. Ghica, M. Cogalniceanu, St. Ioanide bancherulu, B. P. Hasdon, etc. a decisu a se culege informatiuni de pre la persoanele, cari au bine-voitu a se insarcina cu listele, cata suma s'a subscrisu pana acum, rogandu-se totu-odata a mai continua cu subscrierea si a inainta banii la cassariulu comitetului d. St. Ioanide. Celea-lalte diuarie inca sunt rogata se bine-voiesca a repetat apelulu lora la acesta subscriere nationala. — Secretariulu comit. Sava N. Sioimescu.

*(Causa primirei fondurilor,) relative la despartirea ierarhica a comunelor amestecate cu serbii, a sufferitu, — precum ai spune unu telegrammu d'in Carlovitiu alu „Albini” — intardiare de vre-o cate-va d'ile, de-ora-ce in privint'a intereselor stipulate s'au ivitu orecari difficultati, pentru a caroru delaturare s'a cerutu deslegare ministeriale telegrafica.

*(Responsunimeritu.) Organulu lui Bismarck „Nordd. Allg. Ztg. accusasse mai de una d'ille pre catholici, ca sunt turburatori de pace si dedesse poterii statului suatulu ca se-i dee pre usia a fara pre cei ce se imbaldiescu pre teritoriulu seu vrendu se faca pre stapanulu

in „numele lui Ddienu.” La acestea unu d'iaru catolicu raspunde estu-modu „Cum i-a plesnitu prin minte organulu bismarchianu „Nd. Allg. Ztg.” ca se ne numesca de irruptori (imbulditori)? Au uitatu pote, ca Germani'a tot a fusesca catholica de la la Stulu Bonifaciu si remasesca catholica pana la 1517? Si nu recugeta cum au venitu cas'a de Hohenzollern in Brandenburg, cum cucerira Silesi'a si sfasiara bet'a Polonia, mai de perte ca provinci'a Preussen, de la care tota tierra si-a luat apoi numele neci ca s'a tenuity inainte de 66 de Germani'a, ca au existatu regatulu Hannoveranu, principatulu de Hessen, ducatul de Nassavi'a, ba inca si una cetate libera: Francofor'ulu, in fine in ce modu prin tractatulu de Versali'a sau intemeiatu marele imperiu nemtescu allu micei natiuni prassiane? Nu! La tote aceste n'a recugetatu „Nordd. Allg. Ztg.” ca-ci altmentrea s'ar fi sfitu a vorbi despre fune in cas'a spendiuratu!”

*(Colera Dlu Kerkaopolis.) In d'ille trecute se latf ca fulgerulu faim'a ca ministrulu Kerkaopolis suffere greu de colicele epidemicului morbu: colera. Amicii, cunoscutii si matadorii financiari alergara in dat'a mare la locuinti'a ministrului, spre a se ieforma in persona despre adeveru. Ce? dissera amicii, uimiti de bucuria vedindu-lu in tregu si sanetosu, nu este dar adeveratu ca sufferi de morbulu colera? Sau ca ai seapatu norocosu? Lauda Domnului! De „colera morbus” nu sufferu, disse Kerkaopolis, dar sufferu de altu morbu epidemicu: „colera deficitu” ce mi-s'au pusu ca una petra pre stomacu si nu sciu cum s'o mistuescu. „Asi! respunsera amicii, se n'ai grige, ast'a are leacu universale. Recipe numai decatu unu imprumutu de statu in dose de 40 milioane si de n'a ineta indata colera deficitulu, ci te-ar mai totu stringe colica in stomacu, urca dosea pana la 100 milioane si esci radical-minte vindecatu.” „Am si luat prima dose, observat providulu ministru, si — adausse suridiendu, — ce va urma, vomu vedea” Estu modu essi la lumina faptulu contractarii imprumutulu de statu, negatu cu cerbicia de cet'a officioseloru.

*(Deputati romani,) la universitatea sascesca fund. regescu convocata pre 11. noemv. a. c., dupa incanoscentiarile, ce le-am primitu pana acum s'au alesu in scaunulu si cetatea Sabesiu, doii G. Baritu, Iacobu Bollog'a si G. Angyal; in scaun. Orestia dnii Mich. Dobo, si Aless. Claudiu Vladu.

*(Schematismulu officialiloru.) Dlu Colomann Kakas, concep. minist. a compassu d'in isvore oficiale, unu schematismu completu despre personalulu justitiei d'in regatulu intregu. Oplu este impartitu dupa ordinea alfabetica a juridictioneloru si contine unu registru alfabeticu alu toturoru officialiloru; se pote procura d'in Pest'a de la autorulu insu-si.

*(Unu monstru de femeia.) In d'ille aceste in Angli'a se va pertratá processulu criminalu allu unei femei, acusatá pentru ucidere a 20 persone. Maria An'a Coton este numele femeiei-monstru, care intreca grozaveniele cunoscutulu processu Traupmann, La Pommeraye aprobe de Paris, (1870). Ea ar fi inveniatu pre cei atai trei barbati ai ei — (acum are alu patrulea barbatu) — pre mam'a ei, trei copi de la barbatulu ataiu. trei de la alu doilea, ciaci de la alu treilea, trei de la barbatulu alu 4 lea, muierea ataiu a acestui-a si pre sor'a ei.

Concursu.

La inspectoratulu scolaru d'in comitatele Solnoculu de midilocu si Crasn'a a devenitu vacantu postulu de actuariu, cu care este impreunatu unu salariu de 500 fl. si 120 fl. bani de cortelu.

Concurentii au d'a areta prin documente ca posedu cu dexteritate limba romana si cea magiara, ca au absolvitu cu successu bunu celu pucinu gimnasiulu superioru seu cursulu de preparandia; mai departe au de a-si areta etatea si aplicatiunea de pana acum.

Suplicelc asteliu instruite si adre sate catra ministeriulu de cultu si instructiune publica, au d'a se tramite la subsemnatulu inspectoru scolaru comitatensu pana in clusive 9. decemvre 1872.

Zelau (Zilah), 9. noemv. 1872.

Isifu Kerekes,

inspectoru scol. comit. Crasn'a-Solnocu de midilocu.

Sciri electrice.

Belegradu, 9 nov. Scupcin'a a concessu, ca societatea pentru navigatiune pre Dunare, se

pota possede avere nemiscatoria in Serbi'a; facia cu acesta concessiune societatea sa obligatu, ca in casu de certe si differentie eventuale se va suppune verdictulu serbescu.

Viena, 9. nov. Not'a Directiunei banci nationale, carea de-o-cam-data primesce urcarea datatiunii filialeloru unguresci cu trei milliona, a si ajunsu la Pest'a.

Bucuresci, 10. nov. Pentru completarea cabinetulu Epureanu primesce portfoiulu ministeriulu de justitia, in fruntea carui-a pana acum a statu Costa-Foru interimalminte.

Viena, 11. nov. Scirea despre inchiderea dietei d'in Tirolu, la casu ca se se denega de nou depunerea juramentulu d'in partea rectorelui, se constata. Publicarea alegeriloru dietali este deci immediatu imminente.

Viena, 11. nov. D'in Innsbruck se comunica, ca locutienetoriulu va presentat in siedint'a de mane a dietei decisiunea guvernulu in privint'a cestiunei de inchiderea dietei.

Scutari, 12. nov. Facia cu Peperinu Port'a edifica una citadella fortificata; asemenea si in Velje Brdo s'au inceputu a se redica fortificatiuni sub conducerea beilulu Munlai.

Constantinia, 12. nov. Intr'o scriore catra besericele ortodosse independente, Assarenu protestat contra proclamarei schismei; Bulgari'a remane ortodossa, dar' independente.

Indreptare. Pre facia a II. Columa 3. in not'a de sub asteriscu (stellutia) viersulu 4. in locu de „directiunea” a se ceti „discretiunea.” — In reportulu d'in nr. tr. despre constituirea societ. „Petru Maioru” d'in Pest'a, dlu Ionu Ciocanu, secretariu societ. d'in intemplant'a remassu afara.

Burs'a de Viena de la 12. noemvre, 1872.

5% metall.	65.80	Londra	108.50
Imprum. nat.	70.20	Argintu	107.35
Sorti d'in 1860	102.75	Galbenu	5.12
Act. de banc	987.—	Napoleon'dor	8.65
Act. inst. cre.	335.—		

Propriet., edit. si red. raspundiet: **ALES. ROMANU.**

Eu Vilelmin'a Rix

dechiaru prin acest'a publice, ca eu, vedu'a dupa Dr. A. Rix, de 16 ani sum singur'a si unic'a producatoria a adeveratei si nefalsificatei

Pasta Pompadour originala

fiindu ca numai eu singura cunosc secretulu preparatiunii. Anunciandu deci prin acest'a, ca numit'a Pasta Pompadour de acum incolo se pote afla nefalsificata numai la locuinti'a mea, Viena, strad'a „grosse Mohrengasse” nr. 14. trept'a I., usi'a 62, admonitezu se nu se cumpere la nime altulu acesta pasta, fiindu ca de presente nu tienu neci unu depositu, si neci o filiala, si tote depositele de mai innainte le-am disolvatu pentru falsificariile obvenite. Adeverat'a Pasta Pompadour a mea; numita si **Pasta Miraculosa**, nu si-va smiut' neci candu efectulu; succesulu acestei Paste pentru facia omului e preste tota acceptarea si este uniculu midilocu garantatu spre grabnic'a si sigur'a alungare a toturoru sgrabuntieloru, peteloru, cosiloru, bubitieloru si alu niceloru de pre facia. Garanti'a intru atata e de segura, in catu daca medicin'a remane fara effectu, **bani se voru da inderetru.**

Una tegula de acesta Pasta escelenta, d'impreuna cu instructiunea, costa **1 fl. 50 cr.** — **Tramisu per „Nachnahme.”** Epistolele de procuratiune sunt de a se adresat' catra Vilelmin'a Rix, Dr. Witwe, Viena, grosse Mohrengasse nr. 14.; pentru placerea onoratiiloru mei partinitori, daca mi-voru incredintia unelo comissiuni mice despre diverse articuli, voi dispune ca se se esecute fara a computa vre-o provisiune.

Adrese de multiamita nu se voru publicat.

[9-24]

Actiuni valide pentru tote sortiturele

lara alta solvire ulterioara.

Sortiuri de statu c. r. austriace d'in 1839, a 40. parte, — fl. 6
Sortiuri de statu c. r. austr. d'in 1860, a 20. „ — fl. 8
Sortiuri de premie unguresci d'in 1870, a 20. „ — fl. 7
Sortiuri de cale ferrata turcesci d'in 1870, a 20. „ — fl. 4
(cu valore pentru 36 sortiture)

(15-20)

Pre langa bani gat'a seu pre langa o arvuna de 10% se

cumpere, vindu seu schimba

totu felulu de harchie de pretiu ce existu, precum:

Papire de statu, obligatiuni de prioritati, sortiuri,

actiuni industriale, de banca si de cale ferrata.

Se solvescu cupone si se indeplinescu

comissiuni pentru burs'a ces. reg.

Sortiuri de totu felulu

se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in susu.

ROTHSCHILD si COMP.

Opening 21,

VIENN'A.